

SHAMAL BHAT'S CHUPPA.

શામળ કૃત છપા.

વિષયો.

પદ, જર, કુસંગત, અને મોત વિશે.

ગુણીજન કવિ ગુજરાતમાં,

આમળ થયા અપાર;

શામળ ભટ્ટ પણ એક છે,

આ વિષયો રચનાર—૧

મુદ્રણ.

આર્થ મંડળ પ્રેસ.

૧૯૭૪

કોમલ ઉ આના.

શામળ કૃત છંદા

વિધાપીઠ ગ્રંથાલય

પેટ ભરવા વિષય. ૧

પેટ કરાવે વેઠ, પેટ વાળાં વળડાવે;
 પેટ ઉપાડે ભાર, પેટ ગુણુ સૌના ગાવે;
 પેટ ભરે પરદેશ, પેટથી પાપ કરેછે;
 પેટ કરેછે જ્વર, પેટ તો સત્ય હરેછે;
 વળિ સંચ પ્રપંચ અધિક કરે, પેટ કાજ નરે પડે;
 શામળ કહે સાચું માનજો, પેટ પાપ નરને નડે. ૧

વિપ્ર પેટને કાજ, શાસ્ત્ર વાંચે ને શીખે;
 વિચરી વળી વિદેશ, ભણેલા યધને ભીખે;
 વળિક પેટને કાજ, ચાહિ ને વહાણ ચડેછે;
 મજબુર ઉપાડે ભાર, ઘણા જન ધાટ ધડેછે;
 વળિ કરેછે કાશદ કાશદું, શિર કપાવિ તરકર મરે;
 કહે શામળ પેટને કારણે, કુળાચાર સૌકો કરે. ૨

પેટ ચડાવે વાંચ, પેટથી નરતક નાચે;
 પેટ કાજ ગુણુ ગાય, જીવ નીચાને જીવે;
 પેટ કરે છળ કપટ, પેટ રણુમાં રખડાવે;
 પેટ કરે વિખ્યાદ પેટ તો શીશ કરાવે;
 ચોરી ચાડી ને ચાકરી, અધર્મ સૌ આખેટના;
 શામળ કહે સાચું માનજો, પ્રપંચ પાપી પેટના. ૩

ક્રિયા ધડકણ ને ધીર, ક્રિયા ગુણુહિણ ને ચાતા;
 ક્રિયા કૃપણ ને કર્ણ, ક્રિયા દંભી ને દતા;
 ક્રિયા રંક ને રામ, ક્રિયા અકરમી હંદર;
 ક્રિયા પાપિ પ્રત્યવંત, ક્રિયા અપહિણ ને અં
 વળિ અણુપંચિત પંડિત ક્રિયા, જી

શામળ કહે માન ગમાવિયાં, કુડા પેટને કારણે. ૪
ક્રિયા દરિદ્રિ દિવાન, ક્રિયા કૂચ રૂપાળા;

ક્રિયા બુધિદિર જોર, ક્રિયા બિલૂક ભૂખાળા;
ક્રિયા બુદ્ધિ બળવાંત, ક્રિયા ગદ્દા નેં પોડા;

ક્રિયા કપૂત સપૂત, રામ લક્ષ્મણના જોડા;
નર નાર જર નેં સતિ ક્રિયાં, જાજી જોને વારણે;
શામળ કહે માન ગમાવિયાં, કુડા પેટને કારણે. ૫

ક્રિયા નીચ નેં જાચ, ક્રિયા રોગી નેં સાજ,
ક્રિયા અખળ નેં સખળ, ક્રિયા દુર્બલ નેં તાજ;
ક્રિયા અજાણ નેં જાણ, ક્રિયા પથર નેં હોરા;
ક્રિયા અજા ગજરાજ, ક્રિયા વેરી નેં વીરા;
જૂઠા ખોલા સાચા ક્રિયા, નીચ બુદ્ધિ કરે નેટને;

શામળ કહે માન ગમાવિયાં, પ્રપંચ પાપી પેટને. ૬

કંઈ જલ નેં અજલ, કંઈ રંજિત નેં રંગા;

કંઈ રૂપહિણ રતન, કંઈ ગંદી નેં ગંગા;

કંઈ મૃગનેણી નાર, કંઈ વળિ આંખે કાણી;

કંઈ દાસી દેખિયે, રીઝવાળી કંઈ રાણી;

જો લયોડશંખ લેખા વિના, દક્ષણાંત વળી કહ્યા;

શામળ કહે કવિ દોષીદ પાણ, પેટનાણે વશ સડે રહ્યા. ૭

પેટ કરાવે પાપ, પેટ પરદેશે કાઢે;

પેટજ કરે પ્રપંચ, અલાવે મારગ આડે;

પેટ કરે પાપ્યંડ, પેટ વાણ વાકિ દંડે;

પેટે સંકટ કાપ, પેટ મહેનતમાં મંડે;

સતિ નારીને ગુણકા કરે, શા અવગુણ કહું શેઠના;

કહેછે સૌ જાણજો, પ્રપંચ પાપી પેટના. ૮

આધાર, અજ દેવત એ મોડું;

જીવ, અજ વાણ સરવે જોડું;

દેવ દનુજ નર નાર, જિવેછે અનને નારે;
 અન વિનાનું સર્વ, અતી આધાર પોરે;
 પાતણ પોષણ પૃથવી વિષે, કરતારે કૃત કૂરણા;
 શામળ કહેછે સેવા સહ, આદ્યશક્તિ અનપૂરણા. ૮

સિતારામ તે એજ, એજ શ્રીરાધાકૃષ્ણ;
 એ ઉમયા નેં ઇશ, ચંડિતે કીધું પ્રણય;
 એ રોહિણિ નેં ચંદ્ર, એજ પ્રભા સાવિત્રી;
 મંત્ર જાંત નેં તંત્ર, એજ ગુણત્રિવિ ગાયત્રી;
 અનપૂર્ણા સૌની ઇષ્ટછે, બુદ્ધિવંત જન બૂઝશે;
 શામળ કહે અન આધારથી, સર્વે ઉદાપણ સૂજશે. ૧૦
 અનપૂર્ણા પડિ માત, જગત જીવાડણુ જાણી;
 અન વિના સહ શુન્ય, અન વિણ જિવે ન પ્રાણી;
 અન વિના મુખ અંધ, અન વિણ ચરણ ન ચાલે;
 અન વણુ ભાવે ન ભક્તિ, અન વણુ મોજ ન માલે;
 હૃદય વહાલો નહિ અન વણુ, ગાન તાન ગુણ નવગમે;
 શામળ સેવા અનપૂરણા, સકલ દુઃખ એથી શમે. ૧૧—૧૬

જર વિષય ૨

જરને વશ છે જગત, રાય પણ જરથી રીઝે;
 જીવતી જર વશ હોય, લાભ પણ જરથી લીઝે;
 જર સજ્જન સનમાન, જરે જશવંત કહાવે;
 જરથી પામે જોખ, સતી શુભ કુળની આવે;
 જરનુંજ જગતમાં જોર છે, દુરિજન જરે નમે સહ;
 શામળ કહેછે જર જોરથી, બાપો એમ કહે બહુ. ૧
 જર માતા નેં તાત, જાત તે જરથી જાણે;
 ઉદાપણ પણ છે દામ, દામ રાગ નેં રાણે;
 સગાં સહોદર સર્વ, દ્રવ્ય વણુને વેપારી;
 રંગ ને રૂપ અનૂપ, દ્રવ્ય તે ધોરજાધારી.
 સૌ જગત વશ છે જરચકી, ગરબ-

શામળ કહે સ્વર્ગે સંચરે, નાર હોય નો જરતભું. ૨

વપ્ર ભણેછે વેદ, જઈ જરને તે જાય;

સાધક ને વળિ સિદ્ધ, રહે જરથી તે રાય;

શૂરા બાંધે શસ્ત્ર, જરથકી તે કર નોડે;

અનમી ને અહંકારિ, હાથ જર આગળ ઝોડે;

ગામી નામી ને મહિપતી, જરને વશ વરતી રહે;

શામળ કહેછે સંસાર સૌ, દમડાને ગઢો કહે. ૩

જરથી પામે જોખ, જરે ધંદ્રાસન આણે;

જરથી જગ જીતાય, જરથકી મોટમ માણે;

જરથી લાખ કરોડ, હોડ હઠીલા હારે;

જરથી રાજ્ય થપાય, જરે મામાને મારે;

એમ જગત વશ્ય છે જરતણે, ચિતવે તેવું ગુણ ગણે;

જમદીશ ધશ વશ જરતણે, સામળભટ સાચું ભણે. ૪

ધણો જેહ ધર ગરથ, રૂપ તેને ધેર રહેછે;

ધણો જેહ ધર ગરથ, કુલિન પણ તેને કહેછે;

ધણો જેહ ધર ગરથ, રહે વશ તેને રાજ;

ધણો જેહ ધર ગરથ, સુજશ મૌલે જન માત્રા;

જર તો છે ઇશ્વરથી અધિક, બુધિ નિધાન પ્રાક્રમ બહુ;

શામળ સેવક શ્રીમંતના, શત પ્રકાર શોભિત સહુ

જર વીના જે જોખ, શોખ તેતો નહિ સાચો;

જર વિણ તનમાં પ્રાણ, કહૂ કરતૂતે કાચો;

જર વીના જે રૂપ, રહે કરૂણી કૂટો;

વિણ મંદિર માળ, ભર્મ રાખે તે ભૂંડો;

જેણે જેણું, તે ઘેલાપણુ બાણું;

જેણે તે, જગમાં જર પરમાણું. ૬

જરથી શામે સર્વ, વેદના જરથી વામે;
 જરથી જીતે ન્યાય, જરે મનવાંછિત પામે;
 જરથી સગપણ સાથ, કરે જરથી સૌ કાળે;
 જર ઓડાવે હાથ, જરથકી સરવે લાળે;
 જર તરણાનો મેર કરે, રાજ્ય અપાવે રંકને;
 કવિ શામળ કહેછે જરથકી, પામર લૂટે લંકને. ૧
 ગાંઠે જીને ગરથ, બાધી તે વિદ્યા બણિયો;
 ગાંઠે જીને ગરથ, રહે નહિ કોઈનો રણિયો;
 ગાંઠે જીને ગરથ, તેજ પંડિત છે પૂરો;
 ગાંઠે જીને ગરથ, તેજ છે સામદ શૂરો;
 વળિ ગાંઠે જીને ગરથ છે, પરાક્રમી પરમાણવો;
 શામળ કહેછે સંસારમાં, જર વિણ મૂરખ બાણવો. ૨
 જર છે સૌનો જીવ, જરે ભે માહાનુષ્ય માણી;
 કરે પરાણે પ્રીત, રંક રાજ્ય નેં રાણી;
 જર વશ બાંધુ જગત, જરે જીવતી વશ થાય;
 જર આગળ કરજોડિ, રહે મોટા રૂપિયાય;
 જર જંગલમાં મંગળ કરે, જીવતી સરવે જોગવે;
 શામળ કહે ધનથી ધનપતી; ભારે મુખ તે ભોગવે. ૩
 ડહાપણ દમડામાંહિ, રહે દમડામાં વારી;
 દમડામાંહી રૂપ, ભેદ દમડામાં બારી;
 જો દમડામાં જોર, રહે વશ થઈને રાજા;
 દમડે ઉંચ અધિકાર, ગુણ દમડામાં બારા;
 દમડો છે માંધો દેવથી, વણ દમડે જો વા-
 શામળ કહેછે દમડાતણાં, ભાત બા-
 જર દેખી જરથકી, ગુણ

ધન દેખી ધનવંત, નીચેને શીશ નમાવે;
 મોનુ દેખિ શ્રીમંત, કપટનું કામ કરે છે;
 ગરથ દેખિ ગુણવંત, હેતથી હાથ ધરેછે;
 રાગની કે થું રાંકની, નિર્મળ કુળની નારિયો;
 શામળ કહેછે સત્ય જાણજો, જર દેખી કરે જાણિયો. ૧૧
 ગર કપાવે શીશ, ચતુર ચાકરી ચલાવે;
 નાચે છે નૃત્યવંત, ગીત ગુણિજન થઇ ગાયે;
 વદ્યાવંત વિદેશ, જાન્યતા કારણ જાણે;
 મનુર વહે શિર ભાર, કષ્ટ કાશદ સહે કાયે;
 ને ને ઉપાય અન્યાય ને, જુદિ બગાડે બારણે;
 શામળ કહે શાણુ સમજજો દ્રવ્ય કમાવા કારણે. ૧૨
 જર પાખી જગમાંહિ, મોજ એકે શી માણે;
 જર પાખી જગમાંહિ, આપ અફલ શી આણે;
 જર પાખી જગમાંહિ, સ્વાદ એકે નવ સૂજે;
 જર પાખી જગમાંહિ, બડાઇ કશી ન બૂજે;
 જર પાખી તો જામ મારતા, ફરે બિચારા બુધ બૂજે;
 શામળ કહેછે જર જોરથી, શુભ વાતો સૂજે સહ. ૧૩
 દમડા પાપિ દરિદ્ર, કુલિન તે કિંકર કહાયે;
 રિદિ વિના તે રંક, પ્રતિષ્ઠા માન ગમાવે;
 વિદ્યા અને વિવેક, દામ આગળ સૌ, ડૂલ્યા;
 ને ને કરવા જાય, ભરમથી સરવે ભૂલ્યાં;

પર શાણુ ધણા, વધુ વરણાગી વાંકડા;

સંસારમાં રિદિ વિનાનાં રાંકડા. ૧૪

જનમ જાતો કરિ જૂએ;

ને નવ બૂજે;

જેને જરનું જોર, અહંપદ અતિથે આણે;
 જેને જરનું જોર, જગત જીજડ તે જાણે;
 વળિ જેને જરનું જોર છે, છાક્યો રહે અમલે અતી;
 શામળ કહેછે સદ્યુદ્ધિ વણું, રૂકું ન થાય તેથી રતી. ૧૫
 મે હાથીનું જોર, ખાહુ બે માંહિ ખિસાજે;
 વાધ સિંહની પેર, ગરથ ગાંઠે તે ગાજે;
 જુખ તડકો કે ટાઢ, નહી જર પાથે જાય;
 બ્યંતર ભૂત કે પ્રેત, કદી ચેટક ન મહાય;
 મન મદિરા શેરસવાતણી, દેક સદા આવી વસે;
 શામળ કહે દુખિયો, દુખ કહે, જરવાળો હૈં હસે. ૧૬
 નિરધન બોલે સત્ય, કહે જરવાળો જૂઠી;
 નિરધન ગાણું ગાય, જાય જરવાળો ઊઠી;
 હા હા કહે સહિ લોક, વદે જરવાળો જૂઠું;
 રિદ્ધિ ઉપર સહિ રાજી, રિદ્ધિ પાખી સહિ રૂકું;
 ચૌદે વિદ્યાની આગુરી, ગરથ સાથ વાસો રહે;
 વળિ કર્મ ધર્મ ને શર્મ સહિ, કવિ શામળ જરને કહે ૧૭
 ડાટયું જોણે દ્રવ્ય, સવ અવતરિયા સાથે;
 ડાટયું જોણે ધ્વ્ય, પિંડ નવ લીધો ખાપે;
 ડાટયું જોણે ય્ય, પાપમાં થયોજ ગરેક;
 ડાટયું જોણે દ્રવ્ય, નીચ તે પડિયો નરકે;
 નવ ખાધું ખરચ્યું વાવયું, દાન દેધ જશ નવ લિયો;
 શામળ શિર ભાર વહી મુઓ, દેવે તેને દંડિયો. ૧૮
 જેમ ધાંચિનો બળદ, રાત દીવસ તે ફરિયો;
 જ્યમ ગદ્દો ગુણહીણ, ભાર આણલેખે ભરિયો
 પાણી જેમ પખાલ. પુઠપર પરે પાળ
 વેડે પકડયો વીર, તડકડીને તે

જર રજો રાજ થઈ રાંકડો, વેઠી દુઃખ વધારિયો;
 શામળ નવ ખાધી ખરચિયો, છૂતી ખાજી હારિયો. ૧૯
 જર જોતામાં જાય, જુઓ જર ખાતાં ખૂટે;
 જર જોતામાં જાય, ચોર કે હાકમ લૂટે;
 જર જોતામાં જાય. ઉંડે જો આગ સંજોરી;
 જર જોતામાં જાય, ચડે ચાડી કે ચોરી;
 જર જવા ખેસે જો સમે, રાખું ધડી રહે નહી;
 શામળ કહે જાય સમૂળને, કહો મૂખ જોવું કહી. ૨૦
 તેડે ત્યાં નવ જાય, ઘણી મેહેનતથી માગે;
 જન કહેતાં નવ જાય, પ્રણીત પાયે લાગે;
 કોથર કિધે ન રહે, ન રહે વાવરતાં દહાડી;
 ફરે કોટિ ધિક્કાર, જાય નહિ હાંકી કહાડી;
 આશા રખેજ એની કરો, માનો કહું તે મર્મની;
 શામળ કહેછે લક્ષ્મી રહે, કપ્પુજ હોય જો કર્મની. ૨૧
 નાવે ડહાપણ કીધ, ન આવે વિદ્યા ભણતાં;
 નાવે કરતાં કપટ, ન આવે સદગુણ ગણતાં;
 નાવે ગમે વિદેશ, ન આવે વેઠ્યે દુઃખે;
 નાવે જણાવ્યે જોર, ન આવે ભમતાં ભૂખે;
 આવે ન પરાક્રમ પૂરથી, નાવે લોભ લુંઆથકી;
 શામળ કહે લક્ષ્મી સહેર તો, મળે કર્મ-સંઆથકી. ૨૨
 કંઈક ઉપાડે ભાર, ઉદર પણ રહે અધૂર;
 કંઈક ચડેછે વાંશ, પટે પણ થાય ન ફર;
 કંઈક ભણી વિદ્યાય, ચતુર આગુવાણ ચરણે;
 રે વેપાર, નહી પણ કુંડળ કરણે;
 નયિ આવતી, ભાંજાશે નહિ ભર્મમાં;
 રે કપ્પુજ હોય કર્મમાં ૩૨

વિદ્યા ન મૂકાય હાટ, વિદ્યા મરેલું ન થકાય;
 વિદ્યા ન વસ્ત્ર વણાય, વીદ્યા ચૂલે ન ચડાય;
 વિદ્યા થાય નસાટ, વિદ્યાર્થી ભૂખ ન ભાગે;
 નહિ પેહેરાય ઓઢામ; કદી વિદ્યા નર નાગે;
 વિદ્યાર્થી વપૂ રહે નહી, પિવામ નહિ તે પાણિયે;
 વેઠે દરિદ્ર ડાહ્યો વધ, જન તે મરખ જાણિયે. ૨૪-૨૧૦

કુસંગતિ વિષય. ૩

કરે નીચનો સંગ, નીચની બુદ્ધી આવે;
 કરે નીચનો સંગ, સકળ સદગુણ ગમાવે;
 કરે નીચનો સંગ, નીચની ભાષા ભાષે;
 કરે નીચનો સંગ, નીચની રીતી રાખે;
 પણ નીચ કામ નીચાં કરે, નિચ કહેવાયે ઉંચ જન;
 શામળ કહે સંગત નીચની, કોઈ ન કરશે કોય દન. ૧

પંડિત પંડિત પ્રીત, મુરખને મૂરખ વહાલા;
 રૂઠો રૂઠી રીત, ચતુર ચતુરાઈ ત્યાં ચાલ્યા;
 સુમને વહાલો સૂમ, વહાલ દાતાને દાતા;
 જનને વહાલો જનર, ગુણીજનને ગુણમાતા;
 શૂરાને વહાલા શૂરનર કાયરને કાયર ગમે;
 જશવંત ગમે જશવંતને શામળ રામ રૂદે રમે. ૨

મણે ઉંચને ઉંચ, મણે ભંગીને ભંગી;
 મણે નીચને નીચ, મણે રાગીને રંગી;
 મણે ભગતને ભગત, મણે ખપાને ખાતી;
 મણે માગિને માગિ, મણે જપકને જપી;
 પણ વ્યસનીને વ્યસની મળે, મળતે મળતા ગુણ મળે;
 જયમલવણ મળેછે તકમા, સમળ પદ શાકર ભળે. ૩-૨૨૮

ભેત વિષય. ૪

કોઈ કહે આજ્યો તાજ, કોઈ કહે
 કોઈ કહે કરડ્યો નાગ, કોઈ

કોઈ કહે વાધો રોગ, કોઈ કહે શસ્ત્રજ વાધુ;
કોઈ કહે મારી મૂઠ, કોઈ કહે પાપજ લાધુ;
ઘણે માથે લેતો નથી, જગતમાંહિ મહિમા મુખ્યો;
શામળ કહે છે સૌ સાંભળો માત આપ્યું તેથી મુખ્યો. ૧

પેસે અરણ્ય નીર તાર ગંગાને પેસે;
અડે જો પર્વત મર કદી પાતાળે પેસે;
પર્વતમાંહિ પ્રવેશ, કરે આપેં અકાંતે;
આપડ અમૃતાહાર, ભમે ભૂના બહુ બાંતે;
કિંકર રાખે કંઈ કોટિધા, સંચ પ્રપંચ ઘણા કરે;
શામળ કહે છે સૌ સાંભળો, માત આપ્યે નિશ્ચે મરે. ૨

માત તાત નેં મિત્ર, પુત્ર પરિવારજ પોતા;
અત્યંત અપરમપાર, ઘણા હસ્તી નેં ચોડા;
એવક સાથે શૂર, પરીપૂરણ પરતાપે;
જાળવંતા બહુ બહુ, છત્ર છાંયે છત છાપે;
અધિકાર અણુત લખ્ય હિંદનો, કોડ વાર શું કહું કરી;
પણ માત યકી મૂકાવવા, શામળ કોઈ સમરથ નથી. ૩

નાઠે ન મુકે ભૂખ, દુઃખ નાઠે નવ જાય;
નાઠે ન મુકે ભોગ, રોગ નાઠે પણ થાય;
નાઠે ન મુકે તાવ, પાપ નાઠે નવ છૂટે;
નાઠે ન રહે લાજ, ચોર કે હાકમ લૂટે;
કદિ નાઠે માત મુકે નહી, પ્રસન્નો ત્યાંથી પાસ છે;
કવિ શામળ ભટ સાચું કહે, નામ સર્વનો નાશ છે. ૪

જે જન્યું તે જાય, જેહ જુલ્યું તે અરશે;
ભયું તેહ ઠગવાય, અડ્યું તેતા ઉતરશે;
લીલું તે સૂકાય, નવું તે જૂનુ થાયે;
આપુદી વશ સર્વ, કાળ સૈકાને આશિ;

નિર જક્ષ ને રાક્ષસો, દેવ ગાંધર્વ નેં દાનવી;
માતે મરે, ફાણ માતમાં માનવી. ૫

ગયા પ્રજ્ઞા કંઈ ભૂલ્યા;

પણ પ્રભુ હતા;

ગયા દેવ દિગપાળ, ગયા માંધાતા મહિપત;
 ગયા દિલિપ હરિચંદ્ર, ગયા છાદેલ છત્રપત;
 વળિ ગયા જનકને જનકવો, ને વળિ લાગ્યા જનહી;
 સ્થિરથાવર કોઈ રહ્યા નહી, કોણ માત્રમાં માનવી. ૬
 માત પિતાનો ભાગ, જોગ વીરજ બંધાયું
 રૂધિર માંસને હાડ, શરિર તેનું સંધાયું;
 નસો જળ નખ વાળ, સંગ લઈ સાંધા મેળ્યા;
 પચભૂતના ભાગ, લાગ ભમવાને મેળ્યા;
 મમતા માયા અહંકાર અતિ, વાણરૂપ કોઈક વરખો;
 શામળ જળ પરપોટો જ્યા, કહો ગરવ તેનો કશો; ૭
 મારું મારું કહે મૂઢ કારમી કાયા માયા;
 અજ્ઞાને આરૂઢ, અંધ થઈ ધંધે ધાયા;
 આ મારું ધરસૂત્ર. પુત્ર મારો પરણાયું;
 ઘડપાય પાળે મને, આજ ભલિભાત ભણાયું;
 પગ દીપક વશછે વાયુને, કાચો કૂંપો કાચનો;
 શામળ કહે મુઠ મમતા કરે, એવા શરિર અસાચનો. ૮
 જાય જોરાવર શરણ. પ્રિતે પાતાળે પેસે;
 પેસે અરાણુવ નીર, મેર માથે જઈ બેસે;
 જાય શેષને શરણ, સ્વીરથ આગળ ચાલે;
 મંત્ર જાંતના જાપ, કરી મધવાસંગ માલે;
 કદિ સંચ પ્રપંચ કરે ઘણા, રવિ મંડલ આપું અટે;
 પાણુ શામળભટ સ્ત્રાયું કહે, મરવાનું તો નહી મટે. ૯
 કોઈ આજ કોઈ કાલ, કોઈ દિવસે કોઈ રાતે;
 કોઈ જોખન કોઈ વૃદ્ધ, બાળ જન જીવત
 કોઈ તાવે તરફડી, આપધાતે કોઈ

કોઈ મોગ કોઈ રોગ, કોઈ તો સરપ કરડતાં;
કોઈ વાસિવિકાર કે હડકવા, કોઈ મમતે લડિને મુખો;
પણ કાળ ન મૂકે કોઈને. શામળ કહે સમજી જુઓ. ૧૦
રાણે લખ્ય રખવાળ, લોહ પિંજરમાં પેસે;

અરણુવ વિચ્છ આસન, વાળિને જો કોઈ બેસે;

વજ્રચક્ર ગંભીર, માંહિ કોરાચી જાણે;

ધંદ્ર જાળ વિદ્યાય, જુગતથી જો વળિ જાણે;

સંભાળિ સાંચી સાંચરે કોટિ જતન કોડે કરે;

જળવતાં પણ જીવે નહી, મોત વખત નિશ્ચે મરે. ૧૧

ચિરંજીવિ નહિ કોઈ, ગયા માંધાતા મહિપત;

ચિરંજીવિ નહિ કોઈ, ગયા વહિ અગણિત અહિપત;

ચિરંજીવિ નહિ કોઈ, ગયા અધિકારી ધંદ્ર;

ચિરંજીવિ નહિ કોઈ, ગયા કંઈ સરજ અંદ્ર;

વળિ ગયા રામ ને રાવણ, ગયા દેવને દાનવી;

સતવાદી સજસ્યા ગયા, કોણ માત્રમાં માનવિ. ૧૨

કોઈ આજ કોઈ કાલ, કોઈ માસે ખટ માસે;

કોઈ વર્ષે દગળાર, કોઈ પચીસ પચાસે;

કોઈ સાઠ સીતર, કોઈ પોણાસો એથી;

જે જાડું તે જાય, નથી રહેવાનું બેથી;

જે નામ તેહનો નાશ છે, ધર્મજ એવો ધારવા;

કવિ શામળ કહે મુરખ કરે, ગંદિ દેહનો ગારવો. ૧૩

ઘડી પતક કે પહોર, સાંજ સવાર કે વહાણ;

એ દીપક આલાય, ન આવે સાથે નાણ;

રહે ધરમાં કે ગામ, દેશ પરદેશ પડશે;

જળ પરપોટો જેમ, એક દિન નિશ્ચે નડશે;

ખાંધી કોઈની રહેશે નહી, દિવસ નહી નહિ દેહનો;

જે કુંભ છે, તો ભરસો જો તેહનો. ૧૪—૩૧૨

